
[2018-50-RE](#)

CAUSA 2018-50-RE

(Pallerola Segon c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 378-2018. Recurs d'empara

Sentència del 19 de desembre del 2018

BOPA núm. 2, del 9 de gener del 2019

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 18 de setembre del 2018, per la representació processal del Sr. Josep Maria Pallerola Segon, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la inactivitat del Tribunal de Corts en la causa penal 8000176/2015, per una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat i que reposi el recurrent en el seu dret mitjançant l'adopció de les mesures necessàries;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 9 d'octubre del 2018;

Vist l'acte del Tribunal Constitucional del 12 de novembre del 2018, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, el recurs d'empara 2018-50-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 27 de novembre del 2018, per la representació processal del recurrent;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. En el marc d'una causa incoada per uns fets que podrien ser constitutius dels delictes majors d'abús de posició dominant, administració deslleial d'una empresa, defraudació a la CASS, falsejament de comptes socials i blanqueig de diners, el 17 de febrer del 2017, la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia va dictar un aute en què, entre altres punts, decidia ordenar el bloqueig preventiu de l'import de 400.000,00 € percebut pel Sr. Josep Maria Pallerola Segon en tant que prescriptor.

1.2. El 22 de març del 2017, la representació processal del Sr. Josep Maria Pallerola Segon va presentar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió davant el Tribunal de Corts.

1.3. Atès que d'ençà aquesta presentació havia transcorregut un lapse de temps, considerat excessiu pel recurrent, sense que el Tribunal de Corts donés cap resposta, el 23 de juliol del 2018, la representació processal del Sr. Josep Maria Pallerola Segon va presentar un escrit en què insistia en la seva pretensió.

1.4. El 18 de setembre del 2018, la representació processal del Sr. Josep Maria Pallerola Segon va interposar un recurs d'empara contra la inactivitat del Tribunal de Corts en la causa penal 8000176/2015, per una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació jurídica del recurrent

- Després de reproduir la jurisprudència constitucional sobre la noció de "*durada raonable*" dels procediments (veg. la sentència del 14 de març del 2001, recaiguda en la causa 2000-17-RE), aquesta part analitza el seu cas concret i conclou que la inactivitat del Tribunal de Corts en relació amb la resolució del recurs d'apel·lació presentat vulnera el seu dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

- Precisa que la causa no comporta una complexitat especial, sobretot si es té en compte que es tracta d'analitzar simplement, a la llum de la norma processal, si la mesura adoptada per la Batllia és ajustada a dret o no. Afegint que la complexitat que pogués tenir s'havia vist reduïda pel fet que la Batllia ja havia establert prèviament els fets.

- També destaca que la seva actitud en el procés no ha provocat cap retard, ni ha estat passiva, sinó que ha anat més enllà d'allò que és exigible, recordant al Tribunal de Corts que estava a l'espera del pronunciament de la seva decisió.

- Conclou que, per les raons que siguin, el Tribunal de Corts no ha estat diligent i no ha respectat els terminis establerts a l'article 194 del Codi de procediment penal. I, per consegüent, afirma que concorren tots els requisits que determinen que un retard de 18 mesos és injustificat.

- En darrer terme, manifesta que una situació d'acumulació de feina eventual no implica una justificació del retard, d'acord amb la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans que recorda que els Estats contractants del Consell d'Europa han d'organitzar el seu sistema judicial de tal manera que els tribunals puguin dur a terme el dret d'obtenir una decisió definitiva en un temps

raonable (sentències del 23 de setembre de 1993, Portington c/ Grècia, de l'11 d'octubre del 2001, Díaz Aparicio c/ Espanya o del 23 d'octubre del 2003, Nelissenne c/ Bèlgica).

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat i que repositi el recurrent en el seu dret mitjançant l'adopció de les mesures necessàries.

2.2. Argumentació del Ministeri Fiscal

- Prèviament, el Ministeri Fiscal destaca que l'acte de la Batllia objecte de recurs d'apel·lació va dictar una mesura de bloqueig que afectava un gran nombre de persones físiques i jurídiques, així com el control de comptes de nombroses persones vinculades als pagaments realitzats. També fa palès que altres parts, a més del recurrent, van presentar recursos d'apel·lació i que, el 6 de juny del 2017, el Tribunal de Corts va admetre a tràmit els recursos d'apel·lació a un sol efecte, donant-ne vista al Ministeri Fiscal i als actors civils.

- En primer lloc, manifesta que no hi ha un retard de 18 mesos, ja que fins que totes les parts i el Ministeri Fiscal no hagin contestat al recurs d'apel·lació no es pot considerar que el retard sigui imputable a l'Administració de Justícia.

- En segon lloc, de la simple exposició dels antecedents de la causa es desprèn la complexitat de la qüestió: es tracta de 8 recursos d'apel·lació en el marc d'una causa en què diverses persones també s'han pronunciat com a actors civils.

- Addicionalment, també destaca que la causa investigada és extremadament complexa amb més de 16.000 folis i amb moltíssimes persones físiques i jurídiques presumptament implicades. Complexitat també derivada dels fets investigats que presumptament consistirien en què la societat panamenya *LANDSTREET* va ser emprada pel Sr. Juan Pablo Miquel Prats "per, mitjançant factures falses, obtenir ingressos i realitzar pagaments per elevadíssimes quanties al marge del control i la comptabilitat de l'entitat bancària BPA a prescriptors, empleats, directius i algun dels principals accionistes de la pròpia BPA, utilitzant-se també aquella societat panamenya com a societat pantalla amb comptes pont per, entre altres, pagar dàdives en afers de corrupció".

- Així mateix, indica que en la documentació annexada pel recurrent en el seu recurs d'apel·lació consta una declaració efectuada davant la CASS en què el recurrent reconeix una revelació d'informació de dades de clients des de l'entitat on havia treballat anteriorment fins a la BPA.

- El Ministeri Fiscal conclou que per poder resoldre amb plenes garanties tots els recursos d'apel·lació interposats en aquesta causa, s'ha d'analitzar amb cura i exhaustivitat el complex entramat societari i econòmic creat i valorar en quins casos no està justificada la mesura d'assegurament patrimonial acordada.

- Per tant, el Ministeri Fiscal demana al Tribunal Constitucional que inadmeti a tràmit aquest recurs d'empara per la manca manifesta de contingut constitucional de les seves pretensions, d'acord amb l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. L'apartat 2 de l'article 10 de la Constitució garanteix a tothom un judici de durada raonable. El recurs d'empara que se sotmet a la decisió d'aquest Tribunal, considera vulnerat aquest dret fonamental per raó de la inactivitat jurisdiccional en el decurs d'una causa penal determinada, en romandre sense resolució el recurs d'apel·lació interposat davant el Tribunal de Corts contra un aute de la Batllia que ordena el bloqueig preventiu i immediat dels comptes bancaris respecte de les quantitats percebudes pels investigats, entre els quals es troba el sol·licitant de l'empara.

Cal, doncs, determinar si el judici ha tingut o està tenint una "*durada*" molt perllongada en el temps i si aquesta durada és, o no és, "*raonable*". Per a aquesta determinació s'han de tenir en compte els criteris establerts en la doctrina d'aquest Tribunal establerta en la sentència del 14 de març del 2001 (causa 2000-17-RE), en la qual es recolza fonamentalment el recurrent, però també, més recentment i amb major o menor especificació, en les sentències del 7 de maig del 2018 (causa 2017-54-RE i causa 2017-38-RE) i del 7 de setembre del 2018 (causa 2018-10-RE). Criteris, d'altra banda, que coincideixen amb la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans, amb la doctrina jurisprudencial de països del nostre entorn i amb la posició àmpliament majoritària de la doctrina científica.

3.2. Davant la tesi del recurrent, el Ministeri Fiscal, en els seus escrits registrats davant aquest Tribunal, el 9 d'octubre i el 5 de desembre del 2018, discuteix el còmput de la durada del procediment efectuada pel recurrent i considera que, d'existir, la durada seria raonable, perquè no és imputable a l'Administració de Justícia i pel gran volum i complexitat de la causa, en la qual s'insereix aquesta qüestió incidental. Elements que haurien de ser tinguts en compte a l'hora de dictar la resolució que es reclama.

No tractant-se en aquest cas d'un termini concret, concreció que el concepte de "*durada*" no té, resulta intranscendent debatre si la part recurrent té raó quan parla de que han transcorregut més de divuit mesos d'inactivitat judicial, o si la té el Ministeri Fiscal quan no es pronuncia directament sobre la qüestió i argumenta que la demora no comença a comptar fins que totes les parts i ell mateix no hagin contestat el recurs d'apel·lació. El cert és que el recurrent va presentar el recurs d'apel·lació el 22 de març del 2017 i actualment encara no s'ha resolt. El Ministeri Fiscal insisteix en què la demora no és "*imputable*" a l'Administració de Justícia, però aquest element subjectiu, en la seva versió negativa, no forma part de la formulació del dret fonamental que es refereix a la durada del judici d'una manera objectiva, és a dir, excloent tota idea d'imputabilitat judicial, si bé temperada per la idea de la "*raonabilitat*". I, evidentment, sense perjudici que, des d'un altre punt de vista, la imputabilitat de la demora a una de les parts processals pugui atribuir-li la condició de raonable, als efectes de justificar-la.

3.3. Procedeix, per consegüent, decidir en darrer terme si la durada del judici, en aquest cas concret, pot considerar-se raonable. En les actuacions no consta, per haver-se interposat el recurs d'empara de forma directa sense passar pel tràmit de l'incident de nul·litat d'actuacions, cap argumentació del Tribunal de Corts –ni eventualment tampoc de la Batllia– que permeti considerar que la durada del judici pot ser estimada com a raonable. Ens hem de referir, doncs, estrictament a les al·legacions del Ministeri Fiscal, descartant aquella referida a la "*imputabilitat*" de la demora que ja ha estat examinada en el fonament jurídic anterior.

La raó fonamental esgrimida pel Ministeri Fiscal pot substanciar-se en la idea de la "*complexitat*" de la causa, la qual és a la base del recurs d'empara i que s'individualitza en tres elements: a) la relació de la demora denunciada amb la causa general 8000176/2015; b) l'extensió d'aquesta, constituïda per més de 16.000 folis; i c) el gran nombre de persones físiques i jurídiques concernides per ella.

A criteri d'aquest Tribunal, per contra, la indubtable complexitat de la causa matriu –en ella mateixa, en la seva prolixitat i en el nombre d'encausats- no tramet la mateixa complexitat a la causa del recurs d'empara que ara ens ocupa. En realitat, allò que es demana al Tribunal de Corts, òbviament, no és una resolució total sobre el fons de l'assumpte, sinó només sobre la qüestió incidental relativa a l'aute de la Batllia del 17 de febrer del 2017 de bloqueig d'una determinada quantitat de la qual és titular el recurrent i que, almenys de mode directe, només li afectarà a ell. Tot i que pugui resultar discutible si des d'un punt de vista tècnic-jurídic ens trobem davant una "*mesura cautelar*", els criteris fonamentals que hauria de valorar el Tribunal de Corts són si, en el cas del recurrent, es dona el *fumus boni iuris* i el *periculum in mora*, exigibles en les decisions judicials de natura cautelar i no definitiva.

Finalment, cal remarcar que, encara que el Ministeri Fiscal no ho al·legui expressament com a criteri de raonabilitat, ni tan sols l'acumulació d'assumptes davant un òrgan judicial concret justifica i converteix en raonable una demora. El Tribunal Europeu dels Drets Humans ha estat contundent sobre aquesta matèria en nombroses resolucions.

Consegüentment, no concorren raons que permetin considerar raonable la durada en la resolució d'aquesta qüestió incidental. I, per tant, correspon estimar el recurs d'empara.

3.4. En darrer terme, cal efectuar un pronunciament sobre els efectes d'aquesta sentència. Pel que fa a aquesta matèria, en la jurisprudència d'aquest Tribunal i en d'altres del nostre entorn, s'han produït solucions ben diferents que van des de la fixació d'un termini concret per tal que es dicti la resolució demorada, fins a la mera declaració de la producció de la demora i de la vulneració del dret fonamental a un judici de durada raonable i que van des de la declaració d'un dret a indemnització per la demora fins a l'atribució de les costes processals.

En el cas objecte d'aquesta sentència entenem que resulta procedent declarar que ha estat vulnerat el dret fonamental del recurrent a un judici de durada raonable i que es restableix el recurrent en la integritat del seu dret constitucional. I, per consegüent, que el Tribunal de Corts haurà d'adoptar les mesures oportunes per tal que, en el termini més breu possible, cessi la demora i es dicti una resolució sobre el fons de la pretensió plantejada en l'incident de constant referència.

En base a les circumstàncies concurrents en el cas, no s'efectua un pronunciament especial sobre les costes d'aquest recurs d'empara.

DECISIÓ:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

1. Estimar el recurs d'empara interposat pel Sr. Josep Maria Pallerola Segon.
2. Declarar que s'ha vulnerat el dret fonamental a un judici de durada raonable pel que fa al recurs

d'apel·lació sobre la qüestió incidental per ell plantejada.

3. Restablir el recurrent en la integritat del seu dret i amb aquesta finalitat, el Tribunal de Corts haurà d'adoptar les mesures pertinents per tal que, en el termini més breu possible, cessi la demora i es dicti una resolució sobre el fons de la pretensió plantejada en l'incident de constant referència.

4. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del Sr. Josep Maria Pallerola Segon, a la presidenta de la Batllia, al president del Tribunal de Corts i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 19 de desembre del 2018.

Dominique Rousseau
President

Josep-D. Guàrdia Canela

Vicepresident

Laurence Burgorgue-Larsen
Magistrada